3.18. *Bijlage 5*

De titel van de bijlage is niet correct, omdat het niet om de vaccinatievoorschriften, maar om de vaccins zelf gaat. Bovendien verliest deze bijlage alle betekenis zodra doc. COM(88) 779 def. — SYN 190, waarin ter uitvoering van Richtlijn 81/851/EEG aanvullende voorschriften voor immunologische diergeneesmiddelen worden vastgesteld, als richtlijn wordt vastgesteld. Gehoopt wordt dat dit binnenkort zijn beslag krijgt.

Het Comité stelt dan ook voor, deze bijlage en de verwijzingen ernaar in de tekst van de verordening te schrappen.

Gedaan te Brussel, 31 mei 1989.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Alberto MASPRONE

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lid-staten inzake de behandeling van voedsel en voedselingrediënten met ioniserende straling

(89/C 194/06)

De Raad van de Europese Gemeenschappen heeft op 26 december 1988 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 mei 1989 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Gardner.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 266e zitting (vergadering van 31 mei 1989) het volgende advies uitgebracht, dat met 85 stemmen vóór en 43 stemmen tegen, bij 16 onthoudingen is goedgekeurd (hoofdelijke stemming).

1. Inleiding

1.1. Het doorstralen van levensmiddelen [1] wordt toegepast om gevaarlijke bacteriën en grotere ziektekiemen, alsmede ongedierte te doden. Voorts wordt deze techniek gebruikt om de houdbaarheid van bepaalde levensmiddelen te verlengen. Hiertoe wordt voedsel, onder zorgvuldig gecontroleerde omstandigheden, aan uit elektrische apparaten of isotopenbronnen afkomstige ioniserende straling blootgesteld. Dit procédé is in technologisch opzicht complex en bovendien duur, zodat het slechts in specifieke gevallen wordt toegepast.

1.2. Vele „gewone mensen" maken zich zorgen over de vraag of bestraling van voedsel aanvaardbaar is voor de consument en over de bescherming van werknemers die met bestralingsapparatuur omgaan. Daarbij gaat het in het bijzonder om kwesties als de onschadelijkheid van deze conserveringstechniek voor de gezondheid en de technische noodzaak hiervan, het gevaar van door bestraling gegenereerde veranderingen en van verwaarlozing van hygiënische normen, alsmede om de toeneming van het aantal werknemers dat aan straling wordt blootgesteld, en om het voedingsfysiologische probleem dat levensmiddelen als gevolg van doorstraling wellicht minder goed door het menselijk lichaam kunnen worden geëxploiteerd.

1.3. Bestralingstechniek tot een niveau van 10 kGy is de laatste dertig jaar zeer intensief getest op toxicologische en voedingseffecten, onder meer op verscheidene generaties van dieren. Een groot aantal van deze veelomvattende technisch-wetenschappelijke gegevens werden verschaft door een internationaal project dat door 25 regeringen is gefinancierd. Volgens de normen

[1] In zes lid-staten (België met ca. 10 levensmiddelen, Denemarken met 2, Spanje met 2, Frankrijk met ca. 9, Italië met 3 en Nederland met een veertigtal) is voedseldoorstraling in verschillende dosering (verschillende produkten) toegestaan. De situatie in Luxemburg is onduidelijk. In het Verenigd Koninkrijk is doorstraling verboden. Ierland, Griekenland en Portugal kennen geen wettelijke regeling t.a.v. voedseldoorstraling. In Duitsland is doorstraling in beginsel verboden, maar voor afzonderlijke levensmiddelen (b.v. kruiden) kan door de overheid toestemming worden verleend.

van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) (CODEX) geldt dan ook dat het procédé van voedseldoorstraling tot een gemiddelde geabsorbeerde dosis van 10 kGy in totaal voor algemene toepassingen als veilig kan worden beschouwd. Deze bevindingen werden ook gesteund door het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding van de EG.

Zoals alle evaluaties m.b.t. veiligheid is dit uiteraard een beoordeling van het betrekkelijke belang van bewezen en mogelijk onbewezen risico's.

1.4. Het feit dat doorstraling wordt toegepast, mag er niet toe leiden dat voedsel onhygiënisch wordt geproduceerd of verwerkt.

2. Huidige installaties voor ioniserende straling

2.1. Wereldwijd zijn er momenteel ten minste 150 bestralingsinstallaties in bedrijf, waarvan een aantal in de EG. Er worden in EG-lid-staten en elders in de wereld nog meer installaties gepland.

Aangezien straling in het eindprodukt niet kan worden opgespoord, zullen produkten van al deze installaties, zowel in de EG als daarbuiten, ook verder vrij in de Gemeenschap verhandeld kunnen worden, tenzij internationaal tot toezicht op deze installaties wordt besloten.

3. Detecteren van bestraald voedsel

3.1. Doorstraling van levensmiddelen onder de door de Commissie en CODEX voorgestelde gecontroleerde omstandigheden is een zeer milde behandeling en leidt tot veranderingen in voedsel die zo weinig significant zijn dat ze met de huidige methoden niet kunnen worden opgespoord. Potentiële detectiemethodes zijn bovendien nog te onzeker, te duur en te complex om een praktische basis voor internationale controle van doorstraald voedsel te kunnen vormen.

3.2. In verband met deze detecteerbaarheidsproblemen zijn verscheidene vertegenwoordigers van vakbonden, Europese landbouworganisaties en consumentenorganisaties in de EG echter bezorgd over de internationale controle van doorstraald voedsel.

3.3. Het Comité erkent dat de activiteiten inzake onderzoek en technologische ontwikkeling (O & TO) t.b.v. oplossing van het detectieprobleem momenteel in de lid-staten worden opgevoerd. Met het oog op het grote belang hiervan dringt zij er dan ook met kracht bij de Commissie op aan, veel meer geld voor onderzoek beschikbaar te stellen ten einde zo snel mogelijk een uitvoerbare en praktische methode voor detectie van doorstraling te vinden. Het Comité is daarom van mening dat de tenuitvoerlegging van de voorgestelde richtlijn beslist moet worden opgeschort tot er acceptabele tests voor detectie beschikbaar zijn.

4. EG-handel

4.1. De Commissie stelt op basis van de huidige gang van zaken een systeem van vergunningen aan en inspectie van bestralingsinstallaties voor om de huidige problemen i.v.m. detectie te ondervangen.

4.2. Aangezien levensmiddelen na 1992 in de gehele EG verhandeld mogen worden, lijken er slechts twee opties te zijn:

a) het toezicht op doorstraling van voedsel blijft een zaak van de nationale wetgeving; dit komt er in de praktijk op neer dat bestraald voedsel uit die landen waar dit procédé wordt toegestaan, vrij verhandeld kan worden;

b) er wordt, zoals de Commissie voorstelt, een EG-kader voor controle opgezet.

4.3. Voorts dient ervoor gezorgd te worden dat lidstaten slechts bestraald voedsel uit derde landen kunnen importeren wanneer deze zich aan de overeengekomen EG-norm houden (zoals in artikel 8 wordt voorgesteld).

5. Algemene opmerkingen

Met het oog op het voorgaande acht het Comité het onverstandig, behalve met de doorstraling van kruiden ook met een EG-kader voor doorstraling van levensmiddelen in te stemmen, zolang de Europese Commissie de technische noodzaak van deze conserveringsmethode en de onschadelijkheid hiervan voor de gezondheid niet overtuigend heeft aangetoond.

Het Comité verzoekt de Commissie daarom een rapport op te stellen waarin de volgende zaken aan de orde komen:

— beoordeling van voedseldoorstraling door bepaalde internationale organisaties,

— verdere ontwikkeling van alternatieve conserveringstechnieken,

— mogelijkheden om straling aan te tonen,

— de internationale doorstralingspraktijk,

— invoer van produkten waarbij dikwijls doorstraling wordt toegepast,

— vaststelling van de voor levensmiddelen geschikte doorstralingscapaciteit in de Gemeenschap,

— stand van de discussie over voedseldoorstraling in de lid-staten, bij de Commissie en bij de Raad van de EG.

6. **Bijzondere opmerkingen**

Artikel 1, tweede lid, sub a)

Uitsluitend in verband met de ontwikkeling van antiterroristische apparatuur voor luchthavens zou het hier vermelde energieniveau in 10 MeV veranderd moeten worden. Zo kunnen ook wapens in voedselzendingen m.b.v. röntgenapparatuur worden opgespoord.

Artikel 4, eerste lid

Deze tekst, die over het voor de tweede keer bestralen van voedsel gaat, is allesbehalve duidelijk. In de CODEX-versie wordt over „maximale doses" gesproken, en dit vindt het Comité wenselijker.

Artikel 5, eerste lid

Dit refereert aan de etiketteringsrichtlijn 79/112/EEG. Deze wordt momenteel gewijzigd; de verwijzing moet dienovereenkomstig worden aangepast. Er dient op gewezen te worden dat vers fruit en verse groenten niet altijd onder de (gewijzigde) etiketteringsrichtlijn schijnen te vallen. Er moet een duidelijke, doorzichtige etiketteringsregeling komen. Tot nog toe is over de gewijzigde etiketteringsrichtlijn geen besluit genomen.

Artikel 5, tweede lid

Terwijl de (gewijzigde) etiketteringsrichtlijn voorschriften voor beschrijvingen ten behoeve van de eindverbruiker geeft, beperkt deze richtlijn zich tot etikettering voor de tussenhandel. Daarom zou artikel 5, tweede lid, sub e) gewijzigd moeten worden in die zin dat dezelfde vermelding als voorgeschreven in de te wijzigen Richtlijn 79/112/EEG wordt vereist, zodat de fabrikant weet wat hij op het etiket van het eindprodukt moet zetten. De huidige tekst spreekt van „doorstraald" of „met ioniserende straling behandeld" voedsel. Het internationale logo, dat als aanvulling op de genoemde vermelding kan worden gebruikt, kan in sommige landen tot verwarring leiden. Daarom zou de Commissie wellicht kunnen nadenken over een ander symbool dat bij in de EG in de handel gebrachte produkten zou moeten worden gebruikt.

Artikel 6

Hier wijst het Comité op het belangrijke punt van bescherming van werknemers. Gelukkig zijn er in de gehele EG reeds adequate stelsels voor de bescherming van personeel uitgewerkt in het geval van soortgelijke bestralingsinstallaties die voor sterilisering van medische apparatuur bestemd zijn. Dezelfde waarborgen zouden ook bij de bestraling van voedsel, alsmede bestraling voor andere toekomstige doeleinden moeten gelden.

Artikel 7, tweede lid

Het Comité zou graag zien dat de de hier genoemde gegevens gedurende twintig jaar worden bewaard, zoals voor dergelijke documentatie gebruikelijk is.

Artikel 8

Het Comité verzoekt de Commissie in dit artikel een lid op te nemen waarin de zinnige gedachte van blz. 3 van de toelichting wordt overgenomen dat de Gemeenschap zich het recht moet „voorbehouden om een onafhankelijk inspectiesysteem te ontwikkelen indien de internationale samenwerking niet helemaal succesvol verloopt".

Artikel 8, tweede lid

In de Engelse taalversie *may* door *should* vervangen (niet van toepassing op de Nederlandse versie — vertaling).

Artikel 9

Aan het slot toevoegen: „Overeenkomstig de richtlijn inzake de verpakking van levensmiddelen van 22 december 1988."

Artikel 11

De in artikel 11 van het Commissievoorstel beschreven procedure is van toepassing op wijzigingen die in verschillende gevallen nodig kunnen zijn, met name in de in de artikelen 10, 12 en 13 genoemde gevallen. Deze procedure dient in die zin gewijzigd te worden dat ook het Economisch en Sociaal Comité geraadpleegd moet worden en dat de Raad over eventuele wijzigingen dient te beslissen.

Artikel 12

Aan het slot toevoegen: „Dit zou hierbij de resultaten van eventuele door de FAO/WHO uitgevoerde evaluaties moeten meenemen."

Bijlage 1

Het Comité is er bezorgd over dat voedseldoorstraling gebruikt zou kunnen worden om onhygiënisch gefabriceerde produkten te maskeren en beveelt de Commissie daarom aan, op EG-niveau microbiologische criteria vast te stellen. Bijlage 1 dient in overeenstemming met de behoeften kritisch te worden nagezien, zoals hieronder beschreven (bijlage 5 — 1, eerste streepje).

De lijst wijkt in sommige opzichten af van de evaluatie door het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding. Het Comité zou graag de volgende wijzigingen zien:

a) Het oogmerk van doorstraling zou in ieder afzonderlijk geval moeten worden aangegeven, b.v. vermindering van de hoeveelheid bacteriën, bestrijding van ongedierte enz.

b) „Graanvlokken" in punt 5 dient gewijzigd te worden in „granen", overeenkomstig het rapport van bovengenoemd Wetenschappelijk Comité.

Bijlage 3

Zie het commentaar bij artikel 5, tweede lid.

Bijlage 4

De term „partij" (punt 2.4) dient nader te worden omschreven met het oog op een continu bestralingsprocédé. Hiervoor zijn precedenten in andere richtlijnen.

Bijlage 5 — 1

Aan het slot van de tekst achter het streepje, in overeenstemming met de voedseladditieven-richtlijn de volgende passage toevoegen:

„..., waarbij „noodzaak" wordt gezien als een aanwijsbaar technologisch, economisch of ander voordeel voor de consument;"

Gedaan te Brussel, 31 mei 1989.

Aan de tekst achter het tweede streepje het volgende toevoegen:

„..., zulks in overeenstemming met de evaluatie door het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding;"

Bijlage 5 — 2

In de Engelse versie dient de inleidende zin van paragraaf 2 als volgt te luiden:

„*Food irradiation may only serve the following purposes:*" [De Nederlandse versie behoeft niet te worden bijgewerkt (vertaling).]

De tekst achter het laatste streepje als volgt te lezen:

„Ontsmetting van levensmiddelen en/of bestrijding van voor gewassen en gewasprodukten schadelijke organismen."

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Alberto MASPRONE

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben vóór het advies gestemd:

De dames en heren: Amato, Aparicio Bravo, Ataide Ferreira, Bazianas, Bento Gonçalves, Beretta, Berger, Bleser, Boddy, Boisserée, Bos, Breyiannis, Briganti, Broicher, Burnel, Cal, Calvet Chambon, Carroll, Cavazzuti, Ceballo Herrero, Christie, Conde, Corell Ayora, Cortois, Dassis, Della Croce, De Tavernier, Dos Santos, Droulin, van Eekert, Elstner, Etty, Eulen, Flum, Forgas, Frandi, Freeman, Gayetot, Germozzi, Geuenich, Glesener, Gomez Martinez, Gredal, Haas, Hagen, Hilkens, Hörsken, Houthuys, Jaschick, Jenkins, Kirchfeld, Lappas, Larsen, Laur, Liverani, Machado von Tschusi, Maddocks, Marvier, Morselli, Mourgues, Muhr, Muller, Murphy, Neto Da Silva, Nierhaus, Orsi, Petropoulos, Polyzos, Proença, Raftopoulos, Rouzier, Santillan Cabeza, Schmitz, Schnieders, Silva, Smith L. J., Städelin, Vallejo Calderón, Vassilaras, Velasco Mancebo, Vercellino, Vidal, Wick, Williams, Yverneau.

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben tegen het advies gestemd:

De dames en heren: Arena, Arets, Bagliano, Beltrami, Berns, Ceyrac, Clavel, Collas, Coyle, van Dam, Dodd, Donck, Flather, Gardner, Green, Hancock, Hovgaard Jakobsen, Kaaris, Lustenhouwer, Mainetti, Moreland, Noordwal, de Normann, Panizo Arcos, Pardon, Pearson, Pelletier, Perrin-Pelletier, Poëton, Proumens, Ribière, Robinson, Rolão Gonçalves, Roseingrave, Schade-Poulsen, Speirs, Storie-Pugh, Tamlin, Telles, Termes Carrero, Tukker, Wagner, Whitworth.

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben zich van stemming onthouden:

De dames en heren: Aspinall, Bordes-Pages, Bredima-Savopoulou, Campbell, Giacomelli, Kazazis, Kröger, Löw, Mantovani, Margot, Mayayo Bello, Muñiz Guardado, Quevedo Rojo, Riera Marsa, Serra Caracciolo, Strauß.